

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

4. évfolyamos tanulók számára

3. forduló

Megoldás

Össz.pontszám:	75p	
----------------	-----	--

Név:.....

Lakcím:.....

Iskola neve, címe:.....

.....

1. Érted?

A következő szólásokat, közmondásokat már bizonyára hallottad. De vajon tudod-e, mit jelentenek? Írd a szólás, közmondás után a jelentésének a betűjelét!

Tiszta vizet önt a pohárba.	B
Amelyik kutya ugat, az nem harap.	A
A lónak négy lába van, mégis megbotlik.	D
Akinek nem inge, ne vegye magára!	C
Madarat lehet vele fogatni.	F
Törd meg a diót, ha a belet meg akarod enni!	E

- A) A hangoskodó, nagyszájú emberek nem szoktak veszélyesek lenni.
- B) Egyértelműen tisztáz egy helyzetet.
- C) Csak azzal foglalkozz, ami rád vonatkozik!
- D) Bárkivel előfordulhat, hogy hibázik.
- E) Vállald a nehézségeket, ha a célt el akarod érni!
- F) Jókedvében bármit megtenne a másikkért.

6p	
----	--

2. Kettő az egyben

Két meghatározás, egy szó. Olyan szavakat keresünk, amelyeket kétféleképpen is körül tudunk írni. Az alakjuk teljesen egyforma, de a jelentésük más.

Pl.: ház része – mohón eszik = fal

mennydörgéssel jár – evőeszközöm = villám

sajnál – téli jármű = szán

légmozgás – perem = szél

kastély – nem mozdul = vár

rágunk vele – megragad = fog

5p	
----	--

3. Helyesírási TOTÓ

Válaszd ki a három lehetőség közül a helyesen írt szót, majd írd be az utolsó oszlopba a jelét: 1, 2, x!

	1	2	X	Tipp
1.	dínó	dinó	dino	1
2.	rejtěj	rejtély	relytėj	2
3.	2016 Karácsonyán	2016. karácsonyán	2016 karácsonyán	X
4.	benszülött	benszülött	bennszülött	X
5.	gyanusít	gyanusít	gyanusit	1
6.	edzés	edzés	edzés	1
7.	nőjjön	nőjön	nőjön	2
8.	eggyütt	együt	együtt	X
9.	Ric-hárd	Ri-chárd	Rich-árd	2
10.	vízilabda	vizilabda	vizi labda	1
11.	árúsít	árusít	árusít	X
12.	újítás	újjítás	újítás	1
13.	álhatatosan	állhatatossan	állhatatosan	X
+1	rosszalja	rosszallja	rosszalja	2

14p	
-----	--

4. Ne tedd!

Alakítsd át a következő kijelentő mondatokat tiltó mondatokká! Írd le a teljes átalakított mondatot! Ügyelj a helyesírásra!

Pl.: Az előadásra a felsősöket is meghívjuk. Ne hívjuk meg az előadásra a felsősöket!

A színházban az ötödikesek az erkélyen ülnek.

Ne üljenek a színházban az ötödikesek az erkélyen!

Tanítás után az iskolában maradsz.

Ne maradj tanítás után az iskolában!

Délután kölcsönöztök a könyvtárból.

Ne kölcsönözzetek délután a könyvtárból!

Elfelejtettem felírni a házi feladatot.

Ne felejtsem el felírni a házi feladatot!

8p	
----	--

5. **Kicsi vagy nagy?**

Pótold az alábbi tulajdonnevek kezdőbetűit! Ügyelj arra, hogy egyértelműen jelöld a kicsi vagy nagy kezdőbetűt!

K (K, k)elet-E (E, e)urópa

M (M, m)agyar K (K, k)öztársaság

Sz (Sz, sz)abolcs-Sz (Sz, sz)atmár-B (B, b)ereg m (M, m)egye

2017. j (J, j)anuár 26.

Egy r (R, r)opi naplója

10p	
-----	--

6. **Állati feladat**

Ha a következő szavak elé ugyanazt az állatnevet illeszted, értelmes szavakat fogsz kapni.

Pl.: -verseny, -kötő, -erő = ló-

-hír, -láb, -bál: gólya

-éhség, -vakság, -torok: farkas

-nyelv, -gyökér, -köröm: macska

3p	
----	--

7. **Névadó**

Az alábbi összetett szavak előtagja egy-egy keresztnév. Találd ki a meghatározás alapján a keresett szót! Segítségül megadtuk a feladatban előforduló neveket.

Pl.: Vásárban frissen sült húst árulnak: lacikonyha

Csecsemő hordozására szolgáló kétfülű kosár: mózeskosár

Férfiak nyakán kidudorodó pajzsporc: ádámcsutka

Árulásért fizetett jutalom: júdáspénz

Sötét pettyekkel borított piros színű bogár: katicabogár

Véleményét, magatartását váratlanul megváltoztatja: pálfordulás

Tejszínes csokoládékrémrel töltött sütemény: rigójancsi

Katica	Júdás	Mózes
Jancsi	Pál	Ádám

6p	
----	--

8. Lyukas szöveg

a) Egészítsd ki a hiányos szöveget a meghatározások szerint! A megadott szavak közül válogass! Figyelj arra, hogy nem kell felhasználnod a táblázat minden szavát!

Marci utálta a szeplőit (tárgy ragos főnév). Ami azt illeti, volt is neki mit utálnia, mert hetvenhat (tőszámnév) szeplő virított az arcán. Pontosabban hetvenöt, mert egy - a hetvenhatodik - a füle cimpáján hivalkodott. Az igazság (főnév, amelyet nem úgy írunk le, ahogyan kiejtjük) kedvéért el kell mondanom, hogy ebben az utálkozásban Marcinak egyáltalán nem (tagadószó) volt igaza. Mert helyre kis szeplői voltak (múlt idejű létige). Csinosak, jóképűek, vitorak. A legnagyobb (felsőfokú melléknév) akkora volt, mint egy jól táplált borsó, a legkisebb meg, mint egy fogyókúrázó mákszem. Ennek a legkisebbnek neve is volt. Úgy hívták: Szeplő Szepi (tulajdonnév). Ott lakott (múlt idejű ige) Marci orra tövén. Nos hát ezeket szidta-hordta folyvást Marci. Eladdig és olyannyira, hogy egy szép napon a szeplők megsértődtek (többes szám harmadik személyű ige).
- Még hogy mi (többes szám első személyű névmás) vagyunk a csúnyák, ocsmondák, rútak, rettentőek (melléknév)?! Na megállj (felszólító módú ige)! - kiabáltak.
S éjszaka, mikor Marci aludt, uzsgyi, kisurrantak az ablakon.

(Lázár Ervin: Szökevény szeplők - részlet)

igazság	megállj	Szeplő Szepi	lakott
a	ítélj	rettentőek	külső
legnagyobb	voltak	megsértődtek	nem
alapján	hetvenhat	szeplőit	ne
mi			

12p

b) A fennmaradó szavakból egy bölcs mondást tudsz összeállítani. Írd le a jó tanácsot!

Ne a külső alapján ítéld!

2p

c) Igaz vagy hamis?

Marci hetvenötödik szeplője a füle cimpáján ült. H

Marci szeplői éjszaka szöktek meg. I

Marci füle cimpáján lévő szeplőt Szeplő Szepinek hívták. H

Marci szeplői kisompolyogtak az ajón. H

4p

d) Mit jelentenek a szövegben szereplő különös hangzású szavak? Írd a jelentés betűjelét a szó melletti négyzetbe!

1. ocsmonda	B	A) csinos
2. helyre	A	B) csúnya
3. folyvást	D	C) addig
4. eladdig	C	D) mindig
5. uzsgyi	E	E) gyerünk

5p

Felhasznált irodalom:

Forgács Róbert: Anya-nyelv-csavar
Bp., Tinta Könyvkiadó, 2010.

Forgács Róbert: Anya-nyelv-ész
Bp., Tinta Könyvkiadó, 2013.

Kiss Róbert: Nyelvi finomságok
Bp., Gondolat Kiadó, 2011.

<http://tanitoikincseim.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1203875>